

SUDERINTA
Lietuvos Respublikos vyriausiasis
valstybinis darbo inspektorius
M. Pluktas
1996 m. lapkričio 22 d.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos miškų ūkio
ministerijos 1996 m. lapkričio 25 d.
įsakymu Nr. 208

MIŠKO DARBŲ SAUGOS TAISYKLĖS DT 1 – 96

I. Bendrieji nurodymai

1. Šios taisyklės reglamentuoja pagrindinius miško darbų saugos reikalavimus. Jos privalomos visiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

2. Darbdaviams rengiant darbų saugos instrukcijas leidžiama šių taisyklių reikalavimus sugriežtinti.

3. Šių taisyklių viename skyriuje nurodyti darbų saugos reikalavimai taikomi ir kitų skyrių analogiškiems darbams.

4. Visi darbai, susiję su kelių eismu, kėlimo kranų darbu, elektros įrenginiais, slėginiais indais, sprogiomis ir kenksmingomis medžiagomis, priešgaisrine sauga ir kiti, kai jų vykdymą reglamentuoja specialios taisyklės, turi būti atliekami vadovaujantis jomis. Taisyklėse nenurodyti reikalavimai, kuriuos reglamentuoja kiti norminiai aktai – darbuotojų sveikatos tikrinimo, mokymo, instruktavimo ir atestavimo saugos darbe klausimais tvarka, apribojimai atlikti tam tikrus darbus priklausomai nuo lyties, amžiaus, sveikatos būklės ir pan.

5. Kai šiose taisyklėse nėra numatytų reikalavimų kai kuriems darbams saugiai atlikti ir nėra tam darbui skirtų specialių taisyklių, darbdavys turi imtis atitinkamų priemonių ir užtikrinti saugų darbą.

6. Asmenims, neturintiems reikiamos profesinės kvalifikacijos, su aiškiai pastebimais fiziniais ar psichiniais negalavimais arba kai apie tokius negalavimus praneša patys darbuotojai, nustatyta tvarka nepasitikinusiems sveikatos, taip pat apsvaigus nuo alkoholio ar narkotinių ir toksinių medžiagų, neturint tam darbui numatytų apsauginių drabužių bei kitų apsaugos priemonių, draudžiama leisti dirbti. Profesinė kvalifikacija turi būti patvirtinta dokumentu, jeigu tai numatyta atitinkamais norminiais aktais.

7. Kiekvienas darbuotojas privalo būti atsargus ir atidus, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai.

8. Šiose taisyklėse naudojami terminai turi šią prasmę:

- 1) terminai „reikia“, „būtina“, „turi būti“ – privalomi vykdyti;
- 2) terminas „paprastai“ – yra rekomenduojamojo pobūdžio;
- 3) visų dydžių reikšmės, kai nurodyta „nuo“, „iki“, suprantamos „imtinai“.

9. Atliekant medienos ruošos ir pavojeingus darbus, darbo vietose turi būti pirmosios medicininės pagalbos vaistinėlės.

10. Vežant žmones, draudžiama keleivių salone gabenti degalus, tepalus ir kitus pavojingus krovinius.

11. Pjaunat medžius ir atliekant kitus miško darbus, keliai bei takai į pavojingą zoną turi būti uždaryti, nustatyta tvarka pastatant Kelių eismo taisyklėse numatytus draudžiamuosius ženklus (301 ženklas) ir nurodant apylankas. Jeigu nėra galimybės padaryti apylankas, ant kelio statomi reguliuotojai. Tarp reguliuotojų ir dirbančiųjų nustatoma tarpusavio ryšio tvarka.

12. Eiti ir važiuoti per užšalusias upes, tvenkinius ir ežerus leidžiama prieš tai patikrinus ledo storį ir tvirtumą. Esant minusinei oro temperatūrai, bendras transporto priemonės svoris turi būti ne didesnis, kai ledo storis: 10 cm – 0,1 t, 20 cm – 2 t, 35 cm – 5 t, 45 cm – 10 t, 55 cm – 15 t. Pavasarį ledas turi būti dvigubai storesnis. Važiuojant ledu kelioms transporto priemonėms, tarp jų turi būti ne mažesnis kaip 50 m atstumas. Draudžiama ledu važiuoti greičiau kaip 15 km/val.

Ledo storį ir tvirtumą turi nustatyti ne mažiau kaip 2 žmonių grupė, aprūpinta slidėmis, virvėmis, laužtuvu, kirviu ir lentomis pagalbai suteikti.

II. Pagrindinės sąvokos

13. Šiose taisyklėse:

- 1) biržė – atribotas miško plotas, skirtas iškirsti plynai ar neplynai;
- 2) biržės darbo teritorija – biržės teritorija, kurioje vyksta medžių pjovimas, traukimas, genėjimas, pjaustymas, medienos krovimas;
- 3) bandažas – grandinė su kabliu viename gale arba lynas su specialiu užraktu kilpoje skilusiems medžiams surišti;
- 4) blogas matomumas – nepakankamas matomumas pavojingoje zonoje;
- 5) pavojingų darbų vadovas – darbdavio paskirtas darbuotojas vadovauti pavojingiems darbams;
- 6) dūrinis pjūvis – pjūvis motorpjūklio juostos galu;
- 7) galutinis medienos sandėlis – medienos krovimo punktas, kuriame yra medžių stiebų pjaustymo, medienos rūšiavimo, laikymo ir pakrovimo priemonės;
- 8) tarpinis medienos sandėlis – aikštelė prie medienos išvežimo kelio, kurioje sukraunami ir laikinai laikomi nupjauti medžiai, stiebai ar sortimentai bei kraunami į transporto priemones; kartais toje aikštelėje nupjauti medžiai genimi bei stiebai pjaustomi į sortimentus;
- 9) medienos rietuvė – lygiagrečiai viena ant kitos sukrauta mediena;
- 10) glaudžioji medienos rietuvė – rietuvė, kurioje mediena sukrauta be tarpiklių;
- 11) eiliuotinė medienos rietuvė – rietuvė, kurioje mediena sukrauta glaudžiomis horizontaliomis eilėmis, atskirtomis viena nuo kitos tarpikliais;
- 12) ryšulinė medienos rietuvė – rietuvė, sukrauta iš medienos ryšulių;
- 13) medienos ryšulys – sudėta į vieną vietą ir surišta mediena, skirta perkelti vienu kartu;
- 14) ilguolis – medžio stiebo atpjova, kurios ilgis – sortimento ilgio kartotinis dydis;
- 15) įstrigęs medis – nupjautas ir leidžiant įstrigęs ar vėjo bei dėl kitų priežasčių paverstas ir įstrigęs gretimų augančių medžių lajose medis;
- 16) medienos ruoša (miško ruoša) – žaliavinės medienos ruošimo procesas, kurį sudaro darbai biržėje, medienos traukimas ir vežimas bei darbai tarpiniame ir galutiniame medienos sandėliuose;
- 17) medžių pjovėjas – darbininkas, pjaunantis medžius, kai kamienas atidalijamas nuo šaknų (paliekant kelmą);
- 18) medienos traukimas – nupjautų medžių stiebų ar sortimentų gabenimas nuo medžių pjovimo vietos iki tarpinio sandėlio;
- 19) miškapjovė – mašina medžiams pjauti, genėti ir pjaustyti; paskutinių dviejų operacijų arba vienos iš jų gali neatlikti;
- 20) pavojingi medžiai – medžiai, kurie nuo smūgio kirviu, stumtelėjimo vertimo šakute ar kitu panašiu daiktu gali lūžti, virsti, kristi visas medis ar jo dalis (supuvę, apdegę, išversti, nulaužti, sausuoliai ir pan.), taip pat įstrigę medžiai;
- 21) pavojinga zona – zona apie pjaunamą medį, veikiantį įrenginį ar kita vieta, buvimas kurioje kelia pavojų sveikatai ar gyvybei;
- 22) požeminis gaisras – gaisras, kai dega žemės sluoksnis, paprastai durpės;
- 23) viršūninis miško gaisras – gaisras, kai dega medžių lajos;
- 24) žemutinis miško gaisras – gaisras, kai dega gyvoji ir negyvoji miško paklotė, krūmai, pomiškis, bet nedega medžių lajos;
- 25) suktuvas – mechanizmas, kurio traukos jėga perduodama lanksčiam elementui (lynui, grandinei), besivyniojančiam ant būgno ar kito traukos įtaiso;
- 26) šakų genėjimas – šakų nuo medžių nukirtimas ar nupjovimas;

- 27) hidraulinis krautuvas – ant traktoriaus ar automobilio sumontuota priemonė medienai pakrauti ir iškrauti, turinti hidraulinę pavarą, gaunančią jėgą iš traktoriaus ar automobilio variklio;
- 28) technikos priemonė – įrankis, įtaisas, mechanizmas, mašina, agregatas;
- 29) technikos priemonės operatorius – darbininkas, valdantis technikos priemonę;
- 30) valksma – paprasčiausias kelias, kuriuo traukiami (velkami) nupjauti medžiai, stiebai ar sortimentai;
- 31) užtūra – pjaunant medį paliekama nenupjauta stiebo dalis, padedanti saugiai nuleisti jį pageidaujama kryptimi.

III. Bendrieji reikalavimai dirbant su technikos priemonėmis

14. Kiekviena technikos priemonė turi būti tvarkinga ir naudojama pagal paskirtį. Technikos priemonės konstrukciniai pakeitimai galimi tik atitinkamą kompetenciją turinčiam asmeniui patvirtinus jų tinkamumą.

15. Kiekviena technikos priemonė turi būti eksploatuojama ir aptarnaujama pagal jos eksploatavimo ir aptarnavimo instrukciją. Kai technikos priemonės eksploatavimo ir aptarnavimo instrukcijos skiriasi nuo šių taisyklių, vadovaujamas griežtesniais reikalavimais.

16. Draudžiama dirbti su technikos ir saugos priemonėmis, kurių naudojimo ar patikros galiojimo laikas pasibaigęs.

17. Aptikus technikos priemonės konstrukcijos ar gamybos trūkumą, dėl kurių negalima saugiai dirbti, ją eksploatuoti draudžiama.

18. Draudžiama eksploatuoti ir aptarnauti technikos priemones asmenims, neturintiems reikiamos kvalifikacijos ir dokumento, suteikiančio teisę tai daryti, jeigu tokio dokumento būtinumas numatytas norminiais aktais.

19. Už technikos priemonės saugų darbą atsakingi jų operatoriai. Pradėdami darbą operatoriai privalo patikrinti priemonės techninę būklę.

20. Operatoriams draudžiama leisti prie technikos valdymo pulto būti bei dirbti su ta priemone pašaliniams asmenims.

21. Operatorius, palikdamas darbo vietą, turi užtikrinti, kad technikos priemonės negalėtų paleisti pašaliniai asmenys ir kad ji negalėtų pajudėti iš vietos savaime. Operatorius privalo nuolat stebėti ir tikrinti valdomos priemonės techninę būklę.

22. Technikos priemonę turi aptarnauti tiek darbuotojų, kiek nurodyta instrukcijoje.

23. Tarp technikos priemonės operatoriaus ir kitų prie tos priemonės dirbančių darbuotojų turi būti tarpusavio ryšys. Už šį ryšį atsakingas operatorius.

24. Pavojingoje zonoje, kurią nurodo technikos priemonės eksploatavimo instrukcija, draudžiama būti pašaliniams asmenims. Operatorius privalo sustabdyti darbus, kai pavojingoje zonoje atsiranda pašaliniai asmenys.

25. Technikos priemonių grandininės, dantratinės, diržinės pavaros, besisukantys elementai turi būti uždengti ar atitverti užtvaramis, kad prie jų negalėtų prisiliesti tas priemonės aptarnaujantys darbuotojai, kiti asmenys.

26. Visų naudojamų įrankių rankenos turi būti patogios dirbti, patikimai pritvirtintos, be įtrūkimų ir aštrumų.

27. Technikos priemonių plieniniai lynai brokuojami pagal kėlimo kranų įrengimo ir saugaus eksploatavimo taisyklių plieninių lynų brokavimo normas.

28. Vežant ar nešant pjaunančius ir aštrius įrankius bei prietaisus, jie turi būti įdėti į apsauginius apvalkalus.

29. Dirbant su technikos priemonėmis, **draudžiama:**

1) laikyti technikos priemonės kabinoje bet kokius daiktus, nepriklausančius jos įrangai ir trukdančius dirbti;

2) dirbti elektros linijų apsauginėse zonose bei tas linijas eksploatuojančių tarnybų leidimo ir priežiūros;

3) būti technikos priemonėje ją transportuojant, išskyrus atvejus, numatytus Kelių eismo taisyklėmis, ir savaeigių technikos priemonių operatorius, transportuojančius tas priemones savaeigių;

4) būti po pakeltais technikos priemonės elementais, jeigu neužtikrintas jų stabilumas;

5) taisyti ir reguliuoti technikos priemonę jai dirbant ar neišjungus variklio, išskyrus veiksmus, išvardytus aptarnavimo instrukcijoje;

6) šokti iš technikos priemonės kabinos jai virstant;

7) užvedant technikos priemonės variklį, šildyti jį atvira ugnimi;

8) dirbti sugedus signalizacijos sistemai;

9) nutrūkusius technikos priemonių lynus rišti mazgu;

10) pilti degalus į motorpjūklį dirbant varikliui, įpylus degalus, užvesti variklį arčiau kaip 3 m nuo jų pylimo vietos;

11) motorpjūkliui naudoti etilintą benziną;

12) dirbti esant blogam matomumui.

IV. Medžių pjovimas

30. Prieš medžių pjovimą reikia aiškiai pažymėti kertamos biržės ribas, kurias turi žinoti ten dirbantys darbuotojai.

31. Ant kelių ir takų, 50-100 m atstumu nuo kertamos biržės darbo teritorijos, statomi įspėjamieji darbų saugos ženklai (A priedo 1 ženklas).

32. Biržėse turi būti sudarytos sąlygos dirbantiems apsaugoti nuo neigiamo atmosferinio poveikio – pasislėpti nuo lietaus, šaltu laiku apšilti.

33. Apie vietas, kurios skirtos darbuotojų poilsiui, technikos laikymui, bei pakrovimo aikštes spinduliu, ne mažesniu kaip dviejų medžių aukštis, išimami pavojingi medžiai, kabančios šakos ir viršūnės.

34. Poilsio nameliuose ar kitose visiems darbuotojams gerai žinomose vietose turi būti pirmosios medicinos pagalbos vaistinė.

Draudžiama poilsio nameliuose laikyti degalus ir tepalus.

35. Dirbant su motorpjūkliais, ryšiui tarpusavy palaikyti ir prireikus pirmajai pagalbai suteikti turi būti ne mažiau kaip 2 asmenys. Ryšio signalai, kurie gali būti garsiniai, regimieji ar radijo, iš anksto suderinami, kad juos būtų galima atskirti nuo kitų.

Asmeniniame ūkyje gali dirbti vienas asmuo, jeigu užtikrinama reguliari antrojo asmens kontrolė.

36. Draudžiama dirbti biržėje stipriai lyjant ar sningant, esant perkūnijai, tirštam rūkui, dūmams, prietaisams, kai blogas matomumas, o šlaituose – ir esant plikšalai.

37. Pjauti medžius draudžiama ir esant stipriam vėjui, galinčiam veikti medžių virtimo kryptį, sukelti per ankstyvą jų virtimą ar skilimą.

38. Medžių pjovimo zonoje spinduliu, ne mažesniu kaip dvigubas pjaunamų medžių aukštis, pirmiausia išimami pavojingi medžiai, vėliau – kurių leidimo kryptis sutampa su pagrindine leidimo kryptimi, paskiausiai pjaunami tie, kurių leidimo kryptis nesutampa su pagrindine.

Pagrindinę medžių leidimo kryptį nustato pavojingų darbų vadovas.

39. Medžių leidimo kryptis kertant turi būti: plynai – į iškirstą plotą, ne plynai – į augančių medžių tarpus.

40. Šlaituose medžiai pradami pjauti šlaito apačioje ir einama aukšty. Medžiai leidžiami į šlaito apačią.

Leisti medžius skersai šlaito leidžiama tik tuo atveju, jeigu užtikrinama, kad jie neslinks žemyn.

Leisti medžius į šlaito viršų leidžiama tik ypatingais atvejais (elektros ir ryšių linijos, grioviai ir pan.), jeigu užtikrinamas jų stabilumas šlaite ir laikomasi ypatingo atsargumo.

41. Apie pjaunamą medį pirmiausia iškertamas trakas ir pomiškis, nugenimos žemutinės šakos, nuvalomas sniegas ir pašalinama viskas, kas gali trukdyti šiam darbui. Esant apledėjimui, ledo danga apie pjaunamą medį sutrupinama. Taip pat pašalinamas pjaunamo ir gretimų medžių įlūžusios ir kabančios šakos bei viršūnės. Kai įlūžusių ir kabančių šakų bei viršūnių pašalinti negalima, medį leidžiama pjauti tik visiškai įsitikinus, kad jos nekris, ir betarpiškai vadovaujant pavojingų darbų vadovui.

42. Pradėdamas pjauti medį, pjovėjas turi apžiūrėti jį, įvertinti būklę, lajos formą, palinkimą, gretimų medžių įtaką ir kitus faktorius, turinčius įtakos medžio kirtimui, ir numatyti leidimo kryptį. Leidimo kryptis turi kuo labiau atitikti pagrindinę medžių leidimo kryptį. Ypatingą dėmesį reikia skirti tam, kad nupjautas medis virsdamas neįstrigtų į kitus. Pjaunant papuvusius ir sausus medžius, reikia patikrinti vertimo šakute (kartimi), ar tvirtai jie stovi.

43. Kad galima būtų atsitraukti nuo pjaunamo medžio jam virstant, turi būti išvalyti atsitraukimo takai. Dirbant dviese turi būti du atsitraukimo takai. Atsitraukimo takų kryptis turi eiti 45 laipsnių kampu nuo priešingos medžio leidimui krypties, jų ilgis – ne mažesnis kaip 4 m, pjaunant iki 14 cm storio 1,3 m aukštyje medžius, ne mažesnis kaip 2 m (B priedas).

44. Pavojingoje zonoje gali būti tik medį pjaunantys darbininkai.

Būtinu atveju – apmokant darbininkus, demonstruojant techniką, kontroliuojant darbą, egzaminuojant, analizuojant darbo būdus – gali būti ir kiti asmenys. Tokiu atveju turi būti visi instruktuoti, paruošti atsitraukimo takai, paskirtas vyresnysis, kurio nurodymus reikia vykdyti.

45. Pavojinga zona apie kertamą medį yra dvigubo pjaunamo medžio aukščio spinduliu, bet ne mažiau kaip 10 m. Statesniuose nei 15 laipsnių šlaituose nuolydžio kryptimi pavojinga zona yra iki šlaito papėdės. Įstrigusio medžio pavojinga zona – skritulio pusė įstrigusio medžio pasvirimo kryptimi ir 5 m priešinga kryptimi (C priedas).

46. Kertant biržę dviem pjovėjams, tarp jų turi būti ne mažesnis kaip 2,5 pjaunamų medžių aukščio atstumas.

47. Nuimti ant elektros ir ryšių linijų laidų pakibusius medžius be tas linijas eksploatuojančių tarnybų leidimo draudžiama.

48. Šlaituose atliekant kitus medienos ruošos darbus, išskyrus medžių pjovimą, tarp darbininkų turi būti minimalus 30 m atstumas skersai šlaito. Išilgai šlaito vienas po kito dirbti draudžiama, jeigu gali nuslysti ar nuriedėti mediena.

49. Medžius pjauti galima vienas ir dviese. Dirbant dviese, reikia iš anksto susitarti, kas ir kokias operacijas atliks, nustatyti tarpusavio ryšio sutartinius ženklus.

50. Leidžiant medžius, reikia naudoti vertimo priemones: vertimo svirteles, pleištus, vertimo šakutes, vertimo pagalvėles ir kt.

51. Prieš pradėdamas pjauti medį, pjovėjas turi įsitikinti, ar pavojingoje zonoje nėra pašalinių. Pjaudamas medį pjovėjas ir jo padėjėjas turi būti prie pjaunamo medžio.

Į pavojingą zoną įeiti ar įvažiuoti gali leisti tik medžių pjovėjas. Dirbdamas pjovėjas turi stebėti, kad pavojingoje zonoje nebūtų žmonių.

52. Priešakiniai medžio sustorėjimai gali būti apipjaustomi pradedant kirsti medį ir jį nukirtus. Tačiau, kad nebūtų sumažintas darbo saugumas ir išlaikyta norima leidimo kryptis, šių sustorėjimų iki kirtimo negalima šalinti nuo papuvusių medžių. Todėl apipjauti reikia tik padarius išpjovą ir įsitikinus, kad medis nepapuvęs. Kertant priešakninį sustorėjimą, pirmas pjūvis daromas vertikaliai.

53. Storesniems medžiams kaip 14 cm 1,3 m aukštyje, pradedant pagrindinį pjūvį, padaroma išpjova. Ji išpjaunama iš tos pusės, į kurią medis leidžiamas, ir kiek galima žemiau. Išpjovos gylis – 1/5 – 1/3 medžio skersmens pjūvio vietoje – priklausomai nuo stiebo formos toje vietoje. Išpjova pradedama įžambiu pjūviu, po to žemiau pjaunama horizontaliai iki susikirtimo su įžambiuoju

pjūviu. Kampas tarp abiejų pjūvių turi būti ne mažesnis kaip 45°. Leidžiama daryti išpjovą dviem įžambiais pjūviais (D priedas).

54. Pagrindinis pjūvis daromas statmenai medžio kamieno ašiai išpjovos pjūvių susikirtimo lygyje arba iki 5 cm aukščiau jo. Medžiams iki 35 cm storio pjūvio vietoje, darant pagrindinį pjūvį, paliekama ne plonesnė kaip 1/10 pjaunamo medžio storio pjūvio vietoje užtūra. Storesniems kaip 35 cm medžiams užtūra gali būti plonesnė nei 1/10 pjaunamo medžio storio pjūvio vietoje, bet ne plonesnė kaip 3,5 cm. Medžiams su puvinio kelminėje dalyje užtūra paliekama 2 cm storesnė.

Medžiams, palinkusiems į šoną nuo leidimo krypties, užtūra paliekama pleišto formos taip, kad jos plonesnis galas būtų nukreiptas medžio palinkimo pusėn (E priedas).

55. Dirbant reduktoriniais pjūklais („Družba“, „Ural“ ir kt.), išimties tvarka leidžiama išpjovą daryti dviem horizontaliais pjūviais, tarp kurių turi būti ne mažesnis kaip 1/10 pjaunamo medžio storio pjūvio vietoje atstumas. Pagrindinis pjūvis daromas aukščiau apatinio, bet ne aukščiau viršutinio išpjovos pjūvio.

56. Darant pagrindinį pjūvį, reikia laiku įstatyti vertimo svirtelę ar pleištus, kad nebūtų suspausta pjovimo juosta. Įpjovus iki užtūros, medis nuverčiamas keliant svirtelės galą į viršų, įkalant pleištus ar kitomis priemonėmis.

57. Storesniems kaip dvigubas pjūklo juostos ilgis pjūvio vietoje medžiams leidžiama, prieš darant pagrindinį pjūvį, dūriniu pjūviu nupjauti užtūros vidurį iki pusės jos ilgio (F priedas). Dūrinis pjūvis pradamas pjūklo juostos galo apatine dalimi. Užtūros vidurys perpjauamas ir storiems, linkusiems skilti, medžiams.

58. Prieš pradėdant pjauti medį, pagalbinių įrankių sudedami ranka pasiekiamoje vietoje. Kai padarius pjūvį motorpjūklis padedamas į šalį, reikia žiūrėti, kad pjūklo grandinė būtų nukreipta atgal, o rankenos – į pjaunamą medį.

59. Pradėjus medžiuiirsti, kirtėjai turi nedelsdami atsitraukti iš anksto paruoštais takeliais ne mažiau kaip 4 m. Pjaunant iki 14 cm storio 1,3 aukštyje medžius, atsitraukimo atstumas gali būti mažesnis, bet ne mažiau kaip 2 m. Atsitraukdami darbininkai turi stebėti virstantį medį.

60. Sugrįžti prie kelmo galima tik visiškai nuvirtus medžiui, nustojus svyruoti gretimų medžių viršūnėms ir įsitikinus, kad negresia kiti pavojai, pavyzdžiui, pakibusios šakos.

61. Draudžiama nebaigtą pjauti medį numušti kitu leidžiamu medžiu.

62. Dirbant su motorpjūkliu, pjauti galima pradėti padidinus variklio apsukas ir ėmus suktis grandinei. Jeigu įmanoma, grandinei paliečiant pjaunamą medį, reikia patikimai į jį atremti pjūklo pagrindą. Pereinant iš vienos vietos į kitą, pjūklo grandinė neturi suktis.

Draudžiama pjauti laikant pjūklą aukščiau pečių lygio.

63. Užvedant motorpjūklį, reikia jį tvirtai laikyti padėjus ant žemės arba suspaudus tarp kojų, juosta ir grandinė neturi liestis su kitais daiktais. Draudžiama užvesti variklį padėjus pjūklą ant kelmo ar rąsto.

64. Pjūklo juostai įstrigus dėl suspaudimo, reikia tuoj pat sumažinti variklio apsukas ar net užgesinti variklį. Įstrigęs pjūklas išimamas naudojant pleištus ar keliant medį iš priešingų pusių dalbomis. Draudžiama plėsti pjūklą iš įpjovos.

65. Motorpjūkliu leidžiama dirbti vyrams, ne jaunesniems kaip 18 metų, turintiems reikiamą kvalifikaciją ir tą kvalifikaciją patvirtinantį dokumentą.

66. Draudžiama dirbti motorpjūkliu be apsauginio šalmo, veido ir akių apsaugos, darbinių pirštinių, darbinių kelnų su specialia apsauga nuo įpjovimo. Darbinės pirštinės turi būti su apsauga nuo vibracijos poveikio, jeigu naudojamo motorpjūklio vibracija viršija leistinas normas. Taip pat kai motorpjūklio keliamas triukšmas viršija leistinas normas, privaloma dėvėti prieštriukšmines ausines.

Biržėse darbininkų drabužiai turi būti su signaliniais oranžinės ar geltonos spalvos atributais.

67. Visi kiti asmenys, esantys medienos ruošos darbo vietose, privalo dėvėti apsauginį šalną. Esant technikos priemonės kabinoje, dėvėti apsauginį šalną neprivaloma.

68. Medžių pjovimui ir kitiems pavojingiems medienos ruošos (miško ruošos) darbams – stačių, nulaužtų ir išverstų medžių pjovimui, įskaitant jų nuleidimą ant žemės ir išversto medžio šaknų luisto atvertimą, o kai biržėje yra 20 procentų ir daugiau nulaužtų ar išverstų (skaičiuojant nuo bendro tos biržės kertamų medžių tūrio) medžių – ir šakų genėjimui, stiebų supjaustymui biržėje bei medienos ištraukimui – turi vadovauti apmokytas ir atestuotas bei turintis atitinkamą pažymėjimą pavojingų darbų vadovas. Jis atsakingas už darbų saugą darbo vietose.

69. Pavojingų darbų vadovas, pradedant kirtimą, turi apžiūrėti biržę, pastatyti įspėjamuosius ir draudžiamuosius ženklus, nustatyti tarpinių sandėlių ir poilsio namelių vietas, valksmas, pagrindinę medžių leidimo kryptį, supažindinti darbuotojus su darbų organizavimu, informuoti juos apie galimus pavojus toje biržėje. Keičiantis biržės darbo teritorijai, už įspėjamųjų ženklų perkėlimą yra atsakingas medžių pjovėjas.

70. Pavojingų darbų vadovas turi kontroliuoti, kad visi laikytųsi darbų saugos reikalavimų, prireikus instrukuoti juos vietoje apie tai, kaip saugiai atlikti darbus.

V. Plonų medžių ir krūmų pjovimas

71. Medeliai iki 8 cm storio 1,3 m aukštyje gali būti nupjaunami vienu horizontaliu ar nuožulniu pjūviu. Pjaunant nuožulniai, nuožulnumas turi eiti kryptimi, priešinga medelių leidimo kryptiai (G priedas).

72. Medžiai nuo 9 iki 14 cm storio 1,3 m aukštyje pjaunami prieš tai padarius leidimo pusėje išpjovą arba nuožulnią įpjovą (K priedas). Pagrindinis pjūvis daromas iš priešingos pusės, aukščiau išpjovos ar įpjovos arba jų lygyje.

73. Medžius iki 14 cm storio 1,3 m aukštyje galima leisti be pagalbinių vertimo priemonių.

74. Dirbant su krūmapjove, biržėje gali būti vienas asmuo.

75. Pernešant krūmapjovę su veikiančiu varikliu, ji turi būti prisegta prie diržo.

76. Dirbant su krūmapjove, **draudžiama:**

- 1) pjauti medelius ir krūmus nematant krūmapjovės pjovimo elemento;
- 2) pereiti nuo vieno medelio prie kito sukantis (judant) pjovimo elementui;
- 3) valyti pjovimo elementą veikiant varikliui;
- 4) lenkti medelius ir krūmus sudarant didelį lenkimo įtempimą;
- 5) pradėti pjauti labai tankiose vietose (pradėti reikia nuo retesnės vietos);
- 6) dirbti krūmapjove su nuimtu apsauginiu gaubtuvu, pratekant degalams.

VI. Ypatingi medžių pjovimo atvejai

77. Ypač atsargiai reikia pjauti stipriai pasvirusius, papuvusius, nulūžusius, išverstus ar dalinai išverstus medžius.

78. Stipriai pasvirę medžiai leidžiami į jų pasvirimo pusę. Tokiems medžiams paliekamos dvi užtūros: vidinė, kaip ir tiesiems medžiams, ir išorinė – iš priešingos medžio leidimo pusės. Kad liktų išorinė užtūra, pagrindinis pjūvis pradedamas dūriniu pjūviu nuo vidinės užtūros. Medis nuleidžiamas perpjovus išorinę užtūrą. Išorinė užtūra perpjaunama įžambiu pjūviu iš viršaus, stovint prie medžio galimai vertikalioje padėtyje (H1 priedas).

Stipriai pasvirę medžiai gali būti leidžiami ir padarant V formos išpjovą.

Storiems stipriai pasvirusiems medžiams, prieš darant pagrindinį pjūvį, įpjaunama iš šonų (H2 priedas).

79. Medžius, turinčius paviršinį kelminį puvinį, reikia leisti tokia kryptimi, kad užtūra būtų sveikojoje zonoje.

80. Atželę lizdais arba prie kelmo suaugę medžiai leidžiami jų savaiminio palinkimo pusėn, kiekvieną medį nupjaunant atskirai.

Kai medžiai suaugę ne aukščiau kaip iki 130 cm aukščio, leidžiama juos atskirti vertikaliu pjūviu ir po to kiekvieną jų nupjauti atskirai. Kai suaugimo zona viršija 130 cm, pjaunama kaip vienas atskiras medis, esant skilimo pavojui – prieš tai surišus bandažu.

81. Prieš pjaunant nuo kelmo į viršūnę skilusius medžius, reikia juos surišti bandažu ir įkalti pleištus tarp kamieno ir bandažo. Kai įskilimas yra netoli stiebo krašto, išpjova daroma taip, kad įskilimas patektų į išpjovos zoną. Kai įskilimas yra arti centro – išpjova daroma statmenai įskilimui (J priedas).

82. Prieš pradėdant pjauti laužtą medį, reikia patikrinti laužtos dalies ir kamblio sujungimo tvirtumą.

83. Medžiai nulaužtomis kabančiomis viršūnėmis, kurių pašalinti negalima, leidžiami nulaužtos viršūnės kryptimi 41 punkte nustatyta tvarka.

84. Medžiai, besiremiantys nulaužtomis viršūnėmis į žemę, leidžiami kryptimi, statmena medžio ir nulaužtos viršūnės plokštumai. Prieš pjaunant tokius medžius, prie jų kamblinės dalies prikabinami traktoriaus ar suktuvo lynai, kurių pagalba jie nuverčiami. Pjaunant paliekama 2 cm storesnė už normalią užtūrą. Pjovėjas turi dirbti stovėdamas priešingoje nulaužtai viršūnei stiebo pusėje.

85. Prieš atpjaunant išversto medžio stiebą nuo kelmo, reikia patikimai paremti šaknų luistą, kad nupjovus jis negalėtų atvirsi. Nupjovus šaknų luistas atverčiamas traktoriumi ar suktuvu.

86. Kai yra pavojus šaknų luistui virsti į priekį, stiebo atskyrimo nuo kelmo pjūvis daromas toliau nuo šaknų luisto, kad nupjovus luistas paliktąja stiebo dalimi atsiremtų į žemę. Po to šaknų luistas atverčiamas, o paliktoji stiebo dalis nupjaunama įprastu būdu.

87. Išversti ir kiti medžiai ar jų dalys, turintys lenkimo įtempimą, pjaunami taip: pradėdama pjauti iš spaudžiamos pusės, iki imama spausti pjūklo juostą, o baigiama – iš tempiamos pusės.

Kai įtempimai yra abiejose pjaunamo medžio dalyse, pirmasis ir baigiamasis pjūviai daromi vienoje plokštumoje (K1 priedas).

Kai įtempimas yra tik vienoje pjaunamo medžio dalyje, baigiamasis pjūvis per 2-5 cm atitolinamas nuo pirmojo pjūvio į neturinčios įtempimo dalies pusę (K2 priedas).

Pjaunant plonus medžius ir šakas, pjūvius atitolinti vieną nuo kito nebūtina.

88. Esant dideliame lenkimo įtempimui, po pirmojo pjūvio, kai pradėda spausti pjūklo juostą, daromi šoniniai pjūviai iš abiejų stiebo pusių statmenai pirmajam pjūviui, po to daromas baigiamasis pjūvis 87 punkte nurodytu būdu (L priedas).

89. Kai išversto medžio stiebas išsilenkęs į šoną, pjovėjas visus veiksmus turi atlikti stovėdamas išlenkimo įgaubtoje pusėje.

VII. Medžių pjovimas miškapjove

90. Miškapjove leidžiama dirbti ir tamsiu paros metu, jeigu joje yra dirbtinis apšvietimas ir tai numatyta mašinos eksploatavimo instrukcijoje.

91. Pavojinga zona apie dirbančią mašiną yra dvigubo pjaunamų medžių aukščio spinduliu. Šioje zonoje negali būti pašalinių žmonių.

92. Miškapjove draudžiama versti medžius su šaknimis, kilnoti kitus daiktus, išskyrus leidžiamų matmenų medieną.

VIII. Vėjavartų ir vėjalaužų biržių dorojimas

93. Dorojant vėjavartų ir vėjalaužų biržes lygumose ir šlaituose, kai medžiai išvirtę viršūnėmis į šlaito viršų, darbų kryptis turi sutapti su daugumos medžių išvirtimo kryptimi.

Šlaituose, kai medžiai išvirtę skersai šlaito, dirbant slenkama į šlaito viršų siauromis juostomis, o juostose – medžių išvirtimo kryptimi.

Šlaituose, kai medžiai išvirtę viršūnėmis į šlaito apačią, dirbant slenkama į viršų siauromis juostomis įžambiai, o juostose – žemyn įžambiai (M priedas).

94. Vėjavartų ir vėjalaų biržėse dirbama mažiausiai dviese. Kai biržėje dirba daugiau nei viena darbininkų grupė, tarp jų turi būti ne mažesnis kaip 2,5 kertamų medžių aukščio tarpas, kuriame jokie darbai nevykdomi.

95. Dorojant biržę, pirmiausia pjaunami pavojingiausi medžiai. Jeigu yra medžių lenkimo įtempimai, jie pašalinami.

96. Leidžiant medžius lūžusiais kamienais, reikia naudoti traktorius ar suktuvus. Lyno ilgis parenkamas priklausomai nuo aplinkybių toks, kad traktoriaus ar suktuvo valdymo rankenos nebūtų galimo medžio kritimo zonoje.

97. Suversti medžiai išskirstomi traktoriais arba suktuvais.

98. Dalinai išversti ar palaužti ir įstrigę medžiai nuleidžiami traktoriumi ar suktuvu. Kai nenupjovus nuo kelmo įstrigusio medžio išimti negalima, iš medžio leidimo pusės, lygiagrečiai pasvirimui, padaroma išpjova, o iš priešingos pusės medis nupjaunamas paliekant užtūrą, po to nuverčiamas traktoriumi ar suktuvu.

IX. Įstrigusių medžių nuleidimas

99. Draudžiama palikti pjovimo metu įstrigusius, pradėtus pjauti ar rauti medžius. Juos reikia kaip galima greičiau nuleisti. Jeigu įstrigusį, pradėtą pjauti ar rauti medį tuoj pat nuleisti negalima, pavojinga jo galimo kritimo zona apjuosiamą gerai matoma juosta, virve ar kitokiu būdu užtveriamą.

100. Draudžiama būti įstrigusio, pradėto pjauti ar rauti medžio galimo kritimo zonoje.

101. Medžių pjovėjas privalo įvertinti įstrigusio medžio padėtį ir parinkti tinkamą jo nuleidimo būdą:

1) nutraukiant traktoriumi ar suktuvu į šoną ar išilgai pasvirimui, lyną užkabinus už kamblio;

2) perpjovus dalį užtūros ir suktuvu ar kabliu pasukant medį;

3) dalba nukeliant medį nuo kelmo;

4) dalbomis nustumiant medį į šoną.

102. Stumiant ar paverčiant įstrigusio medžio kamblį, darbininkai (daugiausia 2) turi stovėti priešingoje kamblio stūmimo krypties pusėje, t. y. dalbą, suktuvą ar kablį stumti nuo savęs. Verčiant dalbos negalima remti į petį, sulenkti nugarą.

103. Nuleidžiant įstrigusį medį, suktuvą turi valdyti tas asmuo, kuris prikabina lynus prie traukiamo medžio.

104. Esant vienoje vietoje keliems įstrigusiems medžiams, kiekvieną iš jų reikia nuleisti atskirai.

105. Nuleidžiant įstrigusį medį, lyno ilgis turi būti toks, kad traktoriaus ar suktuvo valdymo rankenos nebūtų pavojingoje zonoje.

106. Nuleidžiant įstrigusius medžius, **draudžiama:**

1) pjauti tą medį, į kurį įstrigęs kitas medis, arba genėti šakas, į kurias atsirėmęs įstrigęs medis;

2) numušti įstrigusį medį kitu medžiu;

3) pjaustyti įstrigusio medžio kamblį, pakirsti jo šaknis, kamblį arba kelmą;

4) lipti į įstrigusį medį arba į tą, į kurį atsirėmęs įstrigęs medis.

X. Šakų genėjimas

107. Prieš pradėdant genėti, reikia patikrinti medžio padėtį. Jeigu medis gali nusiristi ar nuslinkti, jį reikia įtvirtinti. Vieną medį gali genėti tik vienas darbininkas.

108. Genėjimo kryptis yra nuo medžio kamblio link viršūnės, o šlaituose, kai medžiai nuleisti viršūnėmis į šlaito viršų, nuo viršūnės link kamblio.

109. Pagal galimybę genėjimui reikia naudoti lengvus, su trumpa pjovimo juosta motorpjūklus.

110. Genint motorpjūklio korpusą reikia stengtis remti į stiebą.

111. Negalima genėti pjovimo juostos galu.

112. Genint kirviais, reikia stovėti priešingoje genimojo stiebo pusėje, o kai medžiai nuleisti skersai šlaito, visais atvejais reikia stovėti aukščiau genimo medžio.

113. **Draudžiama:**

1) genėti apžergus medį;

2) stovėti ant genimo medžio;

3) šakas numušinėti kirviu ir laužyti;

4) būti arčiau kaip per 5 m nuo šakas geninčio darbininko;

5) genėti šakas nuo medžių, suverstų į krūvas, gulinčių ant traktoriaus skydo ar transporterio;

6) genėti šakas, turinčias lenkimo įtempimą, prieš tai nepašalinus įtempimo šaką sutrumpinant ar paverčiant medį. Trumpinant tokias šakas, stovima jos išlinkimo vidinėje pusėje;

7) genėti šakas nuo medžio, kuris tuo pat metu pjaustomas.

114. Darbui trukdančias nupjautas šakas reikia pašalinti, prieš tai padėjus į šalį darbo įrankius. Pereinant prie kitų genimo medžio šakų, pjūklą reikia laikyti kitoje stiebo pusėje arba ant stiebo.

XI. Medžių stiebų ir ilguolių pjaustymas

115. Pjaustyti medžių stiebus ir ilguolius leidžiama tik paskleistus viena eile.

Draudžiama pjaustyti stiebus ir ilguolius, pakrautus į transporto priemones.

116. Pradedant darbą, reikia patikrinti, ar nėra lenkimo įtempimų, pašalinti šakas ir kitus daiktus, galinčius trukdyti pjauti, įtvirtinti stiebą ar ilguolį, jeigu yra pavojus jam ar atpjautam gabalui slinkti.

117. Kai pjaustomas stiebas ar ilguolis guli skersai šlaito, pjovėjas turi stovėti aukščiau gulinčio stiebo ar ilguolio.

118. Numatant pjūvį iš apačios, prieš tai reikia prakasti po stiebu ar ilguoliu gruntą, kad pjūklo grandinė neliestų žemės.

119. Pjaustant išilgai šlaito gulinčius stiebus ar ilguolius, pradedama nuo šlaito apačios.

120. Plonų medelių stiebus leidžiama pjaustyti iki 1 m aukštumo rietuvėse, prieš tai rietuvę sutvirtinus, kad neišsvirtų. Šiuo atveju pjovėjas turi stovėti ant žemės, pjauti visu juostos ilgiu, rietuvėje neturi būti susikryžiusių stiebų.

XII. Medienos traukimas traktoriais

121. Mediena traukiama valksmomis. Valksmose turi būti pašalintos kliūtys ir nelygumai taip, kad atitiktų naudojamo traktoriaus techninę charakteristiką.

122. Valksmos turi būti ne mažiau kaip 1 m platesnės už traktoriaus plotį, kai mediena traukiama pusiau pakabinta, ir ne mažiau kaip 1,5 m, kai mediena traukiama pakrauta į traukimo traktorių.

123. Negalima traukti medienos statesniais šlaitais, negu nurodyta naudojamo traktoriaus techninėje charakteristikoje.

124. Traukti medieną arčiau kaip per dvigubą medžių aukštį nuo medžių pjovimo vietos draudžiama.

125. Traktorius ryšuliui rinkti statomas valksmoje taip, kad jo išilginė ašis sutaptų su ryšulio judėjimo kryptimi.

126. Stiebai užkabinami kilplyniais 0,5–0,7 m atstumu nuo galo, kai traukiama už storgalių, ir 0,9–1,2 m atstumu, kai traukiama už viršūnių.

127. Judant traktoriui, traktorininkas turi būti užsisėgęs saugos diržą, jeigu toks diržas numatytas traktoriaus konstrukcijoje.

128. Formuojant ryšulį, tarp traktorininko ir prikabinėtojo turi būti palaikomas ryšys sutartiniais ženklais ranka arba ranka ir žodžiu. Ženklus „stop“ ir „pavojus“ traktorininkas privalo vykdyti nepriklausomai nuo to, kas juos duotų.

129. Užkabinus medieną, prikabinėtojas turi pasitraukti į nepavojingą zoną ir duoti signalą traktorininkui formuoti ryšulį.

130. Traktorininkas privalo nuolat stebėti, kad formuojant ryšulį, kraunant medieną ir traktoriui judant, pavojingoje zonoje nebūtų žmonių, važiavimo greitis atitiktų vietovės sąlygas, pritraukiami stiebai ir rąstai neužkliūtų už kelmų ar medžių.

131. Draudžiama:

1) išlaisvinti tarp kelmų, medžių ar posūkyje įstrigusius bei sulinkusius stiebus ir rąstus judant traktoriui arba esant įtemptam lynui;

2) būti išlenkto stiebo ar rąsto išgaubtoje pusėje;

3) prikabinti, atkabinti, pataisyti kilplynius ir žengti per lyną ar ryšulį judant traktoriui arba lynui;

4) važiuoti ne kabinoje ir ant traukiamų stiebų ar rąstų;

5) išlipti ir įlipti į traktorių bei persisverti per kabiną traktoriui judant;

6) formuojant ryšulį ir traktoriui važiuojant su kroviniu, būti šone ir arčiau kaip per 10 m nuo ryšulio galo;

7) atkabinti stiebus ir rąstus, nenumestus nuo skydo ant žemės ar esant įtemptam lynui, stovint ryšulio šone ir ant ryšulio;

8) traukti medieną per užšalusius vandens telkinius (upes, ežerus, tvenkinius);

9) šlaituose būti prikabinamų stiebų ar rąstų pakalnės pusėje;

10) vilkti laisvą lyną paskui judantį traktorių;

11) važiuoti esant atdaroms kabinos durelėms;

12) traukti medieną neužtraukus visų stiebų ar rąstų ant skydo;

13) būti pavojingoje hidraulinio krautuvo darbo zonoje;

14) važiuoti su hidrauliniu krautuvu pakeltu kroviniu;

15) krauti medieną vietose, kur būtų negalimas saugus jos paėmimas.

132. Pavojinga zona apie dirbančius traktorius su hidrauliniais krautuvais yra 20 m spinduliu.

133. Šlaituose prie krovinio reikia privažiuoti atbuline eiga, važiuojant su kroviniu nedaryti staigių posūkių.

134. Tarpinių sandėlių aikštelės turi būti išvalytos nuo šakų, virtėlių ir kitų daiktų, galinčių trukdyti medieną krauti į rietuves bei transporto priemones.

135. Traukti medieną žemės ūkio paskirties traktoriais leidžiama tik įrengus specialią priemonę medienai prikabinti arba pakrovus į priekabą ar puspriekabę. Medienai prikabinti priemonės tinkamumas turi būti kompetentingo asmens patvirtintas. Traukti medieną traktoriais be kabinų draudžiama.

XIII. Medienos traukimas arkliais

136. Medienos traukėjas turi eiti šalia arklio. Pereiti iš vienos krovinio pusės į kitą draudžiama. Kai reikia pataisyti krovinį, arkliai sustabdomi.

Traukiant lynais ar grandinėmis, kai krovinys užkliūva ar įstringa, prieš jį išlaisvinant, arklį reikia atkabinti nuo traukimo įrenginio.

137. Medienai pakrauti ar iškrauti reikia naudoti pagalbines priemones – laužtuvus, kablius, dalbas, lynus, verstuvus ir pan.

138. Pakraunant ar iškraunant medieną, būti pavojingoje zonoje draudžiama. Šios zonos ribos priklauso nuo transporto priemonės ir krovinio iš pakrovimo ar iškrovimo pusės gabaritų.

139. Draudžiama:

- 1) traukti medieną statesniuose kaip 18° šlaituose;
- 2) dirbti su baikščiais ar įnoringais arkliais bei netvarkingomis darbo priemonėmis;
- 3) traukiant sėdėti ant krovinio;
- 4) apvynioti rankas vadelėmis;
- 5) traukti be specialių traukimo ir pagalbinių priemonių- šlajų, kirvio, virvės, grandinės ir pan.;

6) pakraunant ir iškraunant medieną šlaite, būti pakalnės pusėje;

7) vienu metu ritinti ir traukti medieną šlaitu;

8) prilaikyti virstantį krovinį;

9) traukti nepatikimai pritvirtinus medieną prie traukimo priemonės;

10) esant plikšalai, traukti su nekaustytais arkliais.

140. Statesniuose kaip 18° šlaituose galima traukti medieną tik lynais.

141. Traukiant medieną statesniais kaip 15° šlaitais sausu metu vasarą ir statesniais kaip 10° šlaitais žiemą ar esant lietingam orui vasarą, reikia naudoti stabdymo priemones – grandines, apkabas ar pan. – arba žiemą šiuos ruožus pabarstyti smėliu ir pan. Šiais atvejais tarp traukėjų turi būti ne mažesnis kaip 100 m atstumas.

XIV. Medžių stiebų pjaustymas ir medienos rūšiavimas galutiniame medienos sandėlyje

142. Medžių stiebams ir ilguoliams pjaustyti motoriniais pjūklais turi būti įrengtos estakados arba ant žemės padėti padėklai.

143. Prieš pjaustant stiebai ir ilguoliai paskleidžiami viena eile, išskyrus 120 punkte numatytą atvejį. Draudžiama pjaustyti esančius rietuvėse ar ryšuliuose bei judančius stiebus ir ilguolius.

144. Stiebams paskleisti naudojami mechanizmai. Paskleidžiant rankiniu būdu, reikia turėti pagalbines priemones – dalbas, kablius ar pan.

145. Traukiant ir skleidžiant stiebų ryšulį mechanizmais, draudžiama būti stiebų slinkimo kelyje ir arti jų.

146. Draudžiama vienoje aikštelėje tuo pat metu motoriniais pjūklais pjaustyti stiebus ar ilguolius ir kranais rūšiuoti sortimentus.

147. Kabelis, kuriuo tiekama elektros energija elektriniam pjūklui, turi būti pritvirtintas virš pjaustymo aikštelės ne žemiau kaip 3 m.

148. Stiebų paskleidimo įrenginį galima įjungti tik gavus tai daryti leidžiantį signalą ir įsitikinus, kad stiebų judėjimo kelyje nėra žmonių.

149. Pereinant iš vienos vietos į kitą su elektriniu pjūklų, jo variklis turi būti išjungtas, pernešant pjūklą ant peties, atjungtas kabelis. Nutrūkus elektros srovei, reikia tuoj pat išjungti pjūklo variklį.

150. Keisti grandinę ar remontuoti benzininį pjūklą galima tik išjungus variklį, o elektrinį – atjungus kabelį.

151. Suspaustą elektrinio pjūklo pjovimo juostą galima išlaisvinti tik sustabdžius variklį.

152. Draudžiama elektros tiekimo kabelį apvynioti apie liemenį, įkaitusį pjūklą aušinti sniegu ar vandeniu.

153. Prieš paleisdamas medžių stiebų pjaustymo įrenginį, operatorius turi duoti įspėjamąjį signalą. Įrenginį galima įjungti tik įsitikinus, kad pavojingoje zonoje nėra žmonių.

154. Stiebų pjaustymo įrenginio operatoriui **draudžiama:**

- 1) paduoti stiebą po pjūklą, kol diskas nepakilęs į aukščiausią padėtį;
- 2) leisti pjūklą prie stiebo, kol diskas sukasi ne visu greičiu;
- 3) dirbant įrenginiui, pasitraukti nuo valdymo pulto;
- 4) vienu metu pjaustyti du ar daugiau stiebų.

155. Palei medienos rūšiavimo transporterį, kai rąstai numetami rankiniu būdu, turi būti įrengta stoginė su siennele.

156. Medienos rūšiavimo transporteryje, per visą jo ilgį, turi būti įrengtas distancinis valdymas, kad būtų galima transporterį sustabdyti iš bet kurios vietos.

157. Numetant rąstus nuo transporterio rankiniu būdu, reikia naudoti dalbas ar kablius.

158. Kai yra du ar daugiau vienas paskui kitą įrengti transporteriai, paleidžiant juos, pirma įjungiamas toliau esantis transporteris, po to artimesnis, o išjungiami atvirkščiai.

159. Palei visą medienos rūšiavimo transporterį, iš priešingos rąstų numetimo pusės, turi būti įrengtas praėjimo takas, perėjimui per transporterį – tilteliai su turėklais, rūšiuojant trumpuolius iki 2 m ilgio – rinktuvų pusėje specialūs tilteliai.

160. Rūšiuojant medieną transporteriais, **draudžiama:**

1) būti medienos rinktuvuose numetant rąstus;
2) numesti rąstus „į save“, išskyrus trumpuolius iki 2 m ilgio, kai yra įrengti specialūs tilteliai;

3) jungti transporterį neįsitikinus, kad pavojingoje zonoje nėra žmonių;

4) judant transporteriui, išimti iš jo įstrigusius daiktus;

5) atsistoti ant judančio transporterio, peržengti per jį.

161. Transporteriu judančiai medienai susikryžius, transporterį reikia tuoj pat sustabdyti.

XV. Medienos krovimas į rietuves, transportopriemones ir iškrovimas iš jų

162. Pastovios medienos krovimo į rietuves ir transporto priemones aikštelės, estakados ir kitos tam skirtos vietos turi būti tvarkingos, nuolat valomos, slidžios vietos barstomos smėliu, žvyru ir pan.

163. Medienos krovimo aikštelės turi būti lygios, jų paviršius tvirtas.

164. Medienos sandėliuose, išskyrus tarpinius sandėlius, prieš aikšteles, kuriose pastoviai vyksta medienos krovimo darbai, turi būti pastatyti įspėjamieji darbų saugos ženklai (A priedo 2 ženklas).

165. Esant stipriam vėjui, perkūnijai, liūčiai, blogam matumui, pūgai, krauti medieną į rietuves ir transporto priemones bei iškrauti iš jų draudžiama.

166. Į vieną rietuvę sukrautų rąstų ilgis neturi skirtis daugiau kaip 1/3 ilgiausiųjų ilgio. Rietuvės vienas šonas turi būti sulygintas taip, kad nebūtų išsikišusių daugiau kaip 0,5 m rąstų ar stiebų.

167. Rietuvių aukštis neturi būti didesnis kaip dvigubas daugumos į jas sukrautų rąstų ilgis. Be to, rietuvių, aukštesnių kaip 2 m, aukštis neturi viršyti 1/4 jų ilgio.

168. Nesutvirtintų glaudžiųjų ir ryšulinių rietuvių galų nuolydis turi būti ne didesnis kaip 35 laipsniai.

169. Atstumas tarp rietuvių, aukštesnių kaip 2 m, šonų turi būti ne mažesnis kaip 1 m, o tarp galų – ne mažesnis kaip 2 m.

170. Krauti vienu metu dviejose gretimose rietuvėse arba vienoje rietuvėje iš abiejų galų draudžiama.

171. Užlipti ant rietuvės ar nultipti nuo jos leidžiama per nuožulnius galus arba kopėčiomis.

172. Jeigu yra rietuvių galų atramos, jos turi būti taip įtvirtintos, kad rietuvė negalėtų iširti, rąstai slinkti, susikryžiuoti, pakrypti.

173. Padėklai po rietuve turi būti ne toliau kaip 1 m nuo rąstų galų, o sudūrimo vietose turi dengti vienas kitą ne mažiau kaip 1 m. Tarpikliai eiliuotinėse rietuvėse dedami vienoje vertikalioje plokštumoje.

174. Eiliuotinės rietuvės galai turi turėti nuolydį. Tam kiekviena nauja viršutinė eilė daroma trumpesnė už apatinę eilę rąsto skersmens ilgiu iš abiejų galų. Kiekvienos eilės kraštiniai rąstai dedami į tarpiklių galuose iškirstus lizdus. Lizdų gylis neturi būti didesnis už pusę tarpiklio storio.

175. Rankiniu būdu krauti medieną į transporto priemonės vienu metu iš dviejų pusių, būti transporto priemonėje jai pervažiuojant nuo vienos rietuvės prie kitos draudžiama.

176. Draudžiama ritinant medieną stovėti tarp padėklų, kuriais ji ritinama, būti medienos ritinimo kelyje ir ant rietuvių.

177. Medžių stiebai kraunami tik mechanizuotai.

178. Kraunant medieną, tarp darbininkų turi būti patikima signalizacija.

179. Kranininkas signalus „stop“ ir „pavojus“ privalo vykdyti nepriklausomai nuo to, kas juos duoda.

180. Krovinys kėlimo kranu perkeliamas ne mažiau kaip 0,5 m virš kelyje pasitaikančių daiktų ir kliūčių.

181. Kraunant kėlimo kranu, keisti ryšulio kryptį, taisyti tarpiklius galima tik kabliu, su ne trumpesniu kaip 1,5 m kotu. Signalą „ištraukti stropus“ galima duoti tik po to, kai visi darbininkai nuo ryšulio yra atsitraukę ne mažiau kaip 10 m.

182. Krauti apvaliajai medienai kėlimo kranais paprastai reikia naudoti greiferinius griebtuvus. Naudojant stropus, jie turi turėti priemones atkabinimui, kad stropuotojui nereiktų būti ant transporto priemonės.

183. Prieš pakraunant ar iškraunant automobilius, vagonus, pusvagonius ir platformas, juos reikia patikimai užblokuoti stabdžiais ar kitomis priemonėmis, kad nejudėtų.

184. Automobilis, laukiantis pakrovimo, turi būti pastatytas už krano veikimo zonos. Į pakrovimo zoną galima įvažiuoti tik kranininkui leidus. Automobilis statomas ne arčiau kaip 1 m nuo rietuvės.

185. Automobiliuose draudžiama krauti į apatines ir kraštines eiles trumpus stiebus ar rąstus, kai už rungų išsikiša mažiau kaip po 1 m, taip pat krauti virš rungų statramsčių.

186. Tarp pakrautų į automobilį stiebų viršūnių ir kelio dangos turi būti ne mažesnis kaip 60 cm tarpas.

187. Atidarant rungas (statramsčius) galima būti tik priešingoje iškrovimui pusėje.

188. Pakraunant suktuvais pritraukti ir kelti ryšulį užkabinus jį už vieno galo draudžiama.

189. Kraunant greiferiu krovinys imamas ties jo svorio centru, o keliant dviem stropais – vienodu atstumu nuo svorio centro. Medžių stiebai automobilyje įmontuotais hidrauliniiais krautuvais gali būti kraunami etapais, greiferiu imant ir ne ties stiebo svorio centru.

190. Automobilyje, tarp jo kabinos užtvaros ir pakrautų rąstų ar stiebų, turi būti ne mažesnis kaip 0,75 m tarpas.

191. Vagonų, pusvagonių ar platformų medienos kaupai kraunami tik kranais, trumpi sortimentai prieš tai surišami.

192. Kraunant **draudžiama**:

- 1) imti rąstus ar stiebus iš apatinių eilių, kol nepaimtos viršutinės;
- 2) būti rąstų ritinimo ir krūvio judėjimo kelyje, po pakeltu krovinio ar ant krovinio;
- 3) liesti judančius lynus ir medieną bei žengti per juos;
- 4) dėti ryšulį ne tam skirtoje vietoje;
- 5) lipti į važiuojantį kėlimo kraną;
- 6) atkabinti krovinį, kol neatlaisvintas lynas ir nepasibaigęs savaiminis rąstų ar stiebų judėjimas;

- 7) būti automobilyje, vagone ar platformoje juos pakraunant ar iškraunant;
- 8) daryti ryšulį iš susikryžavusių rąstų;
- 9) traukti krovimo priemone prišalusius, užpiltus žemėmis ar įstrigusius rąstus ar stiebus;
- 10) krovinį ar greiferį palikti pertraukų metu ant nuožulnaus paviršiaus;
- 11) kelti svyruojantį krovinį, užkabintą ant dvišakio kablį vienos šakos;
- 12) judant kėlimo kranui, kelti arba nuleisti krovinį, pasukti strėlę.

193. Kraunant kėlimo kranais, stropuotojams ir kitiems asmenims draudžiama būti arčiau kaip 10 m atstumu:

- 1) nuo stropavimo vietos stropų nuleidimo ir ryšulio pakėlimo metu;
- 2) nuo ryšulio jo perkėlimo metu;
- 3) nuo ryšulio padėjimo vietos jo nuleidimo metu, kol bus sustabdytas krovinio judėjimas (jam esant ne aukščiau kaip 1 m virš padėjimo vietos) ir stropų ištraukimo metu.

194. Pakraunant ar iškraunant automobilius suktuvais ir hidrauliniiais krautuvais, draudžiama būti:

- 1) pakraunant automobilyje sumontuotais suktuvais – arčiau kaip 5 m nuo ryšulio galų, 10 m nuo automobilio iš priešingos krovimui pusės, teritorijoje tarp automobilio ir rietuvės ir 10 m už rietuvės;
- 2) pakraunant automobilyje sumontuotais hidrauliniiais krautuvais – arčiau kaip 10 m nuo rietuvės, užkabinto krūvio ir maksimalios greiferio veikimo zonos;
- 3) iškraunant suktuvais ir gravitacinio iškrovimo metu – iškrovimo pusėje, arčiau kaip 5 m nuo krūvio galų ir 10 m nuo automobilio iš priešingos iškrovimui pusės.

195. Kraunant žiauniniais krautuvais, reikia laikytis šių reikalavimų:

- 1) keliamo medienos paketo svorio centras neturi išeiti už krautuvo apatinės žiaunos ribų;
- 2) krovinytis turi būti patikimai suspaustas griebtuvu;
- 3) transporto priemonėms negalima važiuoti po pakeltu kroviniu;
- 4) pakrauti stiebai išlyginami tik krautuvo griebtuvu;
- 5) susikryžavusius stiebus ar rąstus imti tik po vieną;
- 6) negalima imti medienos iš aukštesnių kaip 5 m rietuvių.

196. Mediena į vandens transporto priemonės kraunama ir iškraunama iš jų vadovaujantis nustatyta tvarka toms priemonėms pakrauti ir iškrauti.

XVI. Medienos vežimas

197. Miško kelius, priklausomai nuo naudojamų transporto priemonių ir vežamos medienos ypatumų, reikia atitinkamai parengti, kad būtų galima saugiai ją vežti. Pakelėse esantys pavojingi medžiai turi būti išimti.

198. Vežant automobiliais medžių stiebus, jie per vidurį surišami saugos grandine ar lynu, o vežant sortimentus – surišami rungai ar sortimentai specialiais diržais.

199. Vežančio medieną automobilio kabinos užpakalinė dalis turi būti apsaugota tvirtu skydu su grotomis.

200. Automobilyje įmontuoti suktuvai medienai pakrauti turi būti valdomi distanciniu būdu.

201. Draudžiama važiuoti arčiau kaip 1 m atstumu nuo medienos rietuvių.

XVII. Žievės lupimas

202. Rankiniu būdu žievė lupama specialiais įrankiais.

203. Atstumas tarp dviejų žievę lupančių darbininkų turi būti ne mažesnis kaip 2 m.

204. Lupant žievę šlaituose, mediena turi būti patikimai įtvirtinta, kad nenusiristų.

205. Lupant (šalinant) žievę mašinomis, darbo vietoje neturi būti pašalinių asmenų.

XVIII. Medienos smulkinimas

206. Medieną į smulkinimo mašiną (kapoklę) galima paduoti tik dirbant jai darbiniu režimu. Kai apsisukimų skaičius ima mažėti, medienos padavimą būtina sustabdyti.

207. Draudžiama:

- 1) prilaikyti medieną, kurią jau pagriebė peiliai;
- 2) paduoti į kapoklę medieną, kurios matmenys, kreivumas, šakotumas ir kiti parametrai neatitinka nurodytų jos eksploatavimo instrukcijoje;
- 3) paduoti į kapoklę kitus daiktus, ne medieną;
- 4) dirbant kapoklei, būti arti išmetimo vamzdžio ir kitose pavojingose vietose, sukti ar kitaip judinti išmetimo vamzdį;
- 5) atidaryti bunkerį ir reguliuoti peilius neišjungus variklio;
- 6) stabdyti būgną kišant į smulkinimo bunkerį medieną ar prilaikant jėgos perdavimo veleną;
- 7) reguliuoti peilius neužblokavus darbinių elementų;
- 8) pervažiuojant stovėti ant kapoklės konstrukcinių elementų.

XIX. Pušynų sakinimas

208. Prieš pradėdant sakinimo darbus, tame plote turi būti išimti pavojingi medžiai.

209. Skutant žievę, iškabinant ir nuimant rinktuvėlius, režiant režius aukščiau negu siekia dirbančiojo ranka, reikia naudoti specialius įrankius su atitinkamo ilgio kotais (laikikliais).

210. Naudojant cheminius stimulatorius, dirbama pagal jų vartojimo instrukcijose nurodytus reikalavimus.

211. Skutant žievę ir dirbant su cheminėmis medžiagomis, reikia užsidėti apsauginius akinius, dirbant aukščiau pečių lygio, – veidą uždengti specialiu skydeliu.

212. Apie sakų sandėlius turi būti ne siauresnės kaip 1 m priešgaisrinės mineralizuotos juostos. Sakų sandėliuose draudžiama naudoti atvirą ugnį.

213. Statinės su sakais į transporto priemonės rankiniu būdu kraunamos nuo estakadų. Jeigu estakadų nėra, reikia naudoti specialius padėklus statinėms ritinti. Darbininkai šiuo atveju turi stovėti iš padėklų šonų.

XX. Kelmų rovimas

214. Prieš pradėdant rauti kelmus, darbo teritorijoje turi būti išimti pavojingi medžiai, iškirsti krūmai ir pašalinti virtėliai bei kiti dirbti trukdantys daiktai.

215. Raunant mechanizuotai, ant kelių ir takų, einančių per darbo teritoriją, turi būti pastatyti įspėjamieji darbų saugos ženklai (A priedo 3 ženklas).

216. Raunant mechanizmais, draudžiama būti tų mechanizmų veikimo pavojingoje zonoje ne mažiau kaip 10 m nuo dirbančios mašinos, o raunant lynais, ne mažiau kaip 1,5 lyno ilgio atstumu.

217. Kelmarovę prie kelmo turi nukreipti pats jos operatorius, draudžiama tai daryti kitiems asmenims (nurodinėti operatoriui).

218. Raunant traktoriaus suktuvu, traktorius turi būti statomas taip, kad jo išilginė ašis sutaptų su įtempto lyno kryptimi, traktoriaus kabina turi būti apsaugota nuo galimo lyno smūgio.

219. Draudžiama lipti į kelmo duobę, esant pavojui jam atvirsti, taip pat kai yra įtemptas lynas.

220. Raunant kelmus rankiniu būdu, dalbas reikia spausti tik rankomis.

221. Raunant lynais, kirsti to kelmo šaknis, atkasinti ir daužyti jį draudžiama, jeigu lynai yra įtempti.

222. Kelmus sprogdinant, reikia vadovautis sprogdinimo darbų saugos taisyklėmis.

XXI. Medžių ir krūmų sėklų ruošimas

223. Renkant sėklas ir pjaustant šakutes įlipus į medį, nuo kopėčių ir naudojant keltuvus, vienas žmogus turi būti žemėje. Tarp įlipusių į medžius ir esančio žemėje palaikomas regimasis ir garsinis ryšys.

224. Kopdamas į medį, išlipdamas iš jo ir dirbdamas rinkėjas turi naudotis saugos diržu ir lynais.

225. Sėklų rinkėjus, dirbančius augančiuose medžiuose, reikia aprūpinti:

- 1) kopėčiomis, laipiojimo prietaisais ar keltuvais;
- 2) įrankiais šakoms prilenkti;
- 3) sekatoriais, kai karpomi ūgliai;
- 4) lynais surinktoms sėkloms ir įrankiams nuleisti ant žemės;
- 5) saugos diržais ir lynais.

226. Naudojant keltuvus, reikia dirbti pagal jų naudojimo instrukciją.

227. Naudojamos kopėčios turi būti tvirtos, apatiniai galai su smailiais metaliniais antgaliais ir atitikti kitus nustatyta tvarka joms keliamus reikalavimus. Po pastatytų kopėčių galais draudžiama dėti akmenis, lentas, šakas ir kitus daiktus, norint padidinti jų stabilumą.

228. Draudžiama rinkti:

- 1) nuo įstrigusių, papuvusių, įpjautų, su pažeista šaknų sistema ir kitų pavojingų medžių;
- 2) nuo augančių medžių – lyjant, snigant, esant stipriam vėjui, kai šlapi ar apledėję stiebai ir šakos, blogas matomumas;
- 3) nuo nukirstų medžių – pavojingoje medienos ruošos zonoje, stačiuose šlaituose.

229. Draudžiama būti keltuvuose jiems pervažiuojant iš vienos vietos į kitą, pereiti iš keltuvo į medžio lają ir, būnant medyje, iš vieno medžio į kitą.

230. Dirbdamas medžio lajoje, rinkėjas įrankius turi prisirišti prie diržo, kad jie nenukristų ant žemės.

231. Asmuo, stebintis rinkėjo darbą medyje, turi dėvėti apsauginį šalną. Draudžiama priartėti arčiau kaip 2 m iki lajos ribos to medžio, kuriame dirba rinkėjas.

232. Renkant vaisius ir sėklas nuo dygliuotų krūmų, reikia užsidėti apsauginius akinius ir pirštines.

233. Sėklų rinkimui, lipant į medžius aukščiau kaip 5 m, turi vadovauti darbdavio paskirtas nustatyta tvarka apmokytas, atestuotas ir turintis atitinkamą pažymėjimą pavojingų darbų vadovas.

234. Kankorėžių aižylose turi būti dirbama pagal darbdavio patvirtintą technologiją.

XXII. Miško kultūrų, daigynų ir medelynų darbai

235. Plotas, kuriame bus vykdomi miško kultūrų darbai, turi būti iš anksto apžiūrėtas ir pavojingos vietos, kaip antai: statūs šlaitai, duobės, pažymėtos ženklais arba aptvertos, jeigu numatoma, kad tame plote bus dirbama traktoriais ar kitomis panašiomis priemonėmis.

236. Reguluojant ir keičiant prikabinamus ar pakabinamus padargus, traktorių reikia pastatyti lygioje vietoje, padargus nuleisti ant žemės ar specialių padėklų ir užtikrinti traktoriaus stabilumą.

237. **Draudžiama:**

- 1) būti ant pakabinamų padargų ar greta jų, kai jie nuleidžiami ar pakeliami;
- 2) apsisukti agregatams vietose, kur yra tam kliūčių;
- 3) nuo prikabinamų ar pakabinamų padargų nultipti, užlipti ant jų, pakrauti sodmenis, sėklas, trąšas agregatui judant;

4) būti sodinamosiose mašinose agregatui apsisukant, pervažiuojant iš vienos vietos į kitą ar važiuojant per kliūtis;

5) rankom valyti darbinius padargų elementus;

6) būti arčiau kaip 10 m nuo žemės dirbimo, sodinimo ir kitų panašių dirbančių agregatų.

238. Krūmus ir atžalas kapojant kardais ar kirviais, taip pat dirbant kitus panašius darbus su kardais ir kirviais, tarp darbininkų turi būti ne mažesnis kaip 10 m atstumas.

XXIII. Miško gaisrų gesinimas

239. Miško gaisrų stebėjimo bokštai turi būti statomi pagal nustatyta tvarka parengtus projektus. Kiekvienas bokštas turi turėti techninį pasą. Bokštų būklė, priklausomai nuo jų konstrukcijos, turi būti periodiškai tikrinama, prieš kiekvieno sezono pradžią jie turi būti apžiūrimi bei jų būklė nuolat stebima eksploatacijos metu.

240. Eksploatuojant miško gaisrų stebėjimo ir gesinimo priemones, vadovaujamosi tų priemonių naudojimo instrukcijomis.

241. Vadovauti miško gaisrų gesinimo komandai turi būti darbdavio paskirtas pavojingų darbų vadovas, nustatyta tvarka apmokytas, atestuotas ir turintis atitinkamą pažymėjimą.

242. Atvykus į miško gaisrą, vadovas paskirsto komandos narius ir juos instruktuoja.

243. Žemutinio miško gaisro gesinimui, kai nėra miško gaisrų gesinimo pavojingų darbų vadovo, remiantis Valstybinės miškų tarnybos pareigūnų nuostatais, gali vadovauti valstybinės miškų tarnybos pareigūnas.

244. Miško gaisrų gesinimo komandos nariai turi būti aprūpinti specialiais drabužiais, apsauginiais šalmais, priešdūminėmis kaukėmis arba kvėpavimo organų apsaugos aparatais, komandos vadovas – ryšio priemonėmis.

245. Gesinant miško gaisrą, tarp gesintojų reikia išlaikyti ne mažesnę kaip 3 m atstumą, sekti gretimai dirbančių judėjimą, palaikyti su jais pastovų ryšį, nedelsiant atsitraukti iškilus ugnies apsupimo pavojui, pranešti vadovui ir gretimai dirbantiems apie pavojingas situacijas.

246. Gesinantys gaisrą negali savavališkai, be vadovo leidimo, pasitraukti iš tos vietos, išskyrus pavojingas situacijas. Vadovai turi periodiškai tikrinti gaisro gesintojus.

247. Gesinant gaisrą priešugniu, draudžiama būti tarp priešakinės gaisro ir priešugnio linijų. Sprendimą paleisti priešugnį priima vadovas. Gesinti priešugniu galima tik šviesiu paros metu.

248. Prieš gesinant požeminį gaisrą, reikia nustatyti jo ribas ir atitinkamai pažymėti. Nustatantys požeminio gaisro ribas, turi būti aprūpinti smaigais. Pereiti pažymėtą gaisro ribą draudžiama.
